

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про боротьбу з корупцією

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 1995, N 34, ст. 266)

{ Вводиться в дію Постановою ВР
N 357/95-ВР від 05.10.95, ВВР, 1995, N 34, ст.267 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 171/97-ВР від 03.04.97, ВВР, 1997, N 19, ст.136
N 85/98-ВР від 05.02.98, ВВР, 1998, N 26, ст.149
N 460-XIV (460-14) від 02.03.99, ВВР, 1999, N 16, ст.97
N 622-XIV (622-14) від 05.05.99, ВВР, 1999, N 26, ст.213
N 1594-III (1594-14) від 23.03.2000, ВВР, 2000, N 24, ст.185
N 90-IV (90-15) від 11.07.2002, ВВР, 2002, N 40, ст.289
N 148-IV (148-15) від 12.09.2002, ВВР, 2002, N 43, ст.315
N 743-IV (743-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.233
N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005, ВВР, 2005, N 16, ст.263
N 3490-IV (3490-15) від 23.02.2006, ВВР, 2006, N 32, ст.272
N 424-V (424-16) від 01.12.2006, ВВР, 2007, N 9, ст.67 }

Цей Закон визначає правові та організаційні засади запобігання корупції, виявлення та припинення її проявів, поновлення законних прав та інтересів фізичних і юридичних осіб, усунення наслідків корупційних діянь.

Боротьба з корупцією здійснюється на основі чіткої правової регламентації діяльності державних органів, служб і осіб, уповноважених на виконання функцій держави, забезпечення гарантій прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Поняття корупції та корупційних діянь

Під корупцією в цьому Законі розуміється діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг.

Корупційними діяннями є:

а) незаконне одержання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, у зв'язку з виконанням таких функцій матеріальних

благ, послуг, пільг або інших переваг, у тому числі прийняття чи одержання предметів (послуг) шляхом їх придбання за ціною (тарифом), яка є істотно нижчою від їх фактичної (дійсної) вартості;

б) одержання особою, уповноваженою на виконання функцій держави, кредитів або позичок, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням при цьому пільг чи переваг, не передбачених чинним законодавством.

Подарунок (винагорода), отриманий зазначеними особами за обставин, передбачених пунктом "а" частини другої цієї статті, у тому числі такий, що надійшов без їх відома, а також вартість незаконно одержаних послуг підлягають стягненню (відшкодуванню) в доход держави.

Примітка. Під діяльністю осіб, уповноважених на виконання функцій держави, слід розуміти і діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, що спрямована на здійснення повноважень місцевого самоврядування.

(Статтю 1 доповнено приміткою згідно із Законом N 90-IV (90-15) від 11.07.2002)

Стаття 2. Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією

За корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією, на підставі цього Закону несуть відповідальність такі особи, уповноважені на виконання функцій держави:

а) державні службовці;

б) Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр, віце-прем'єр-міністри, міністри;

в) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати сільських, селищних, міських, районних у містах, районних, обласних рад;

г) посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України та інших військових формувань (крім військовослужбовців строкової служби).
{ Стаття 2 із змінами, внесеними згідно із Законами N 171/97-ВР від 03.04.97, N 90-IV (90-15) від 11.07.2002; в редакції Закону N 3490-IV (3490-15) від 23.02.2006 }

Стаття 3. Межі дії Закону

Суб'єкти, зазначені у статті 2 цього Закону, за вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, несуть адміністративну відповідальність на підставі цього Закону. Питання про кримінальну, цивільно-правову та матеріальну відповідальність за корупційні діяння та правопорушення, пов'язані

з корупцією, вирішуються відповідно до вимог чинного законодавства. (Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Військовослужбовці та інші особи, які згідно з чинним законодавством притягаються до відповідальності за адміністративні правопорушення відповідно до дисциплінарних статутів, у разі вчинення корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією, несуть відповідальність, передбачену цим Законом.

Стаття 4. Органи, які ведуть боротьбу з корупцією

Боротьбу з корупцією ведуть відповідні підрозділи:

- а) Міністерства внутрішніх справ України;
  - а-1) податкової міліції; (Статтю 4 доповнено пунктом "а-1" згідно із Законом N 85/98-ВР від 05.02.98)
  - б) Служби безпеки України;
  - в) органів прокуратури України;
  - г) Військової служби правопорядку у Збройних Силах України; (Статтю 4 доповнено пунктом "г" згідно із Законом N 743-IV (743-15) від 15.05.2003)
- інші органи та підрозділи, що створюються для боротьби з корупцією згідно з чинним законодавством.

Р о з д і л І І

ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ

Стаття 5. Спеціальні обмеження щодо державних службовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямовані на попередження корупції

Державний службовець або інша особа, уповноважена на виконання функцій держави, не має права:

- а) сприяти, використовуючи своє службове становище, фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької діяльності, а так само в отриманні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг;
- б) займатися підприємницькою діяльністю безпосередньо чи через посередників або підставних осіб, бути повіреним третіх осіб у справах державного органу, в якому вона працює, а також виконувати роботу на умовах сумісництва (крім наукової, викладацької, творчої діяльності, а також медичної практики);
- в) входити самостійно (крім випадків, коли державний службовець здійснює функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі, та представляє інтереси держави в раді товариства (спостережній раді) або ревізійній комісії господарського товариства), через представника або підставних осіб до складу правління чи інших виконавчих органів підприємств, кредитно-фінансових установ, господарських товариств тощо, організацій, спілок, об'єднань, кооперативів, що здійснюють підприємницьку діяльність; (Пункт "в" частини першої статті 5 із

змiнами, внесеними згiдно iз Законом N 622-XIV (622-14) вiд 05.05.99)

г) вiдмовляти фiзичним та юридичним особам в iнформацiї, надання якої передбачено правовими актами, умисно затримувати її, надавати недостовiрну чи неповну iнформацiю;

г) сприяти, використовуючи своє службове становище, фiзичним i юридичним особам - учасникам процедур закупiвель у досягненнi перемоги всупереч вимогам Закону України "Про закупiвлю товарiв, робiт i послуг за державнi кошти" (1490-14). { Частину першу статтi 5 доповнено пунктом "г" згiдно iз Законом N 424-V (424-16) вiд 01.12.2006 }

Обмеження, передбаченi у пунктах "б" i "в" частини першої цiєї статтi, не поширюються на депутатiв сiльських, селищних, мiських, районних у мiстах, районних, обласних рад, якi здiйснюють депутатськi повноваження, не пориваючи з виробничою чи службовою дiяльнiстю.

(Статтю 5 доповнено частиною другою згiдно iз Законом N 171/97-ВР вiд 03.04.97; iз змiнами, внесеними згiдно iз Законом N 3490-IV (3490-15) вiд 23.02.2006 }

Державний службовець, який є посадовою особою, не має також права:

а) сприяти, використовуючи своє посадове становище, фiзичним та юридичним особам у здiйсненнi ними зовнiшньоекономiчної, кредитно-банкiвськoї та iншої дiяльностi з метою незаконного одержання за це матерiальних благ, послуг, пiльг або iнших переваг;

б) неправомiрно втручатися, використовуючи своє посадове становище, у дiяльнiсть iнших державних органiв чи посадових осiб з метою перешкодити виконанню ними своїх повноважень;

в) бути повiреним третiх осiб у справах державного органу, дiяльнiсть якого вiн контролює;

г) надавати незаконнi переваги фiзичним або юридичним особам пiд час пiдготовки i прийняття нормативно-правових актiв чи рiшень.

Особи, якi претендують на зайняття посади в системi державної служби або на виконання iнших функцiй держави, попереджаються про встановленi щодо них обмеження.

Стаття 6. Фiнансовий контроль

Декларування доходiв осiб, уповноважених на виконання функцiй держави, здiйснюється в порядку i на пiдставах, передбачених статтею 13 Закону України "Про державну службу" (3723-12).

В разi вiдкриття валютного рахунку в iноземному банку державний службовець або iнша особа, уповноважена на виконання функцiй держави, зобов'язана у десятиденний строк письмово повiдомити про це податкову службу iз зазначенням номера рахунку i мiсцезнаходження iноземного банку.

Вiдомостi про доходи, цiннi папери, нерухоме та цiнне рухоме майно i вклади у банках посадових осiб, зазначених у частинi першiй статтi 9 Закону України "Про державну службу", та членiв їх сiмей пiдлягають щорiчнiй публiкацiї в офiцiйних виданнях

державних органів України. До обрання або призначення кандидата на відповідні посади ці відомості попередньо подаються органу чи посадовій особі, які здійснюють обрання або призначення на ці посади. (Частина третя статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 171/97-ВР від 03.04.97)

Розділ III

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОРУПЦІЙНІ ДІЯННЯ ТА ІНШІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 7. Відповідальність за вчинення корупційних діянь

Вчинення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, за винятком осіб, зазначених у частині другій цієї статті, будь-якого з передбачених у статті 1 цього Закону корупційних діянь, якщо вони не містять складу злочину, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення корупційних діянь, передбачених цим Законом, народним депутатом України, депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради або сільським, селищним, міським головою, головою районної, обласної, районної у місті ради (у разі її створення), їх заступниками або секретарем відповідної сільської, селищної, міської ради, у разі здійснення ними згідно із законом повноважень сільського, селищного, міського голови, якщо вони не містять складу злочину, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (Стаття 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 171/97-ВР від 03.04.97; в редакції Закону N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Стаття 8. Відповідальність за порушення спеціальних обмежень, встановлених для осіб, уповноважених на виконання функцій держави

Порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави, будь-якого із зазначених у статті 5 цього Закону обмежень, якщо воно не містить складу злочину, тягне за собою адміністративне стягнення у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року порушення будь-якого із зазначених у статті 5 цього Закону обмежень тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (Частина друга статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Стаття 9. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю

Порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави,

вимог щодо декларування доходів (неподання або подання неповних чи неправдивих відомостей про доходи та зобов'язання фінансового характеру) тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а також є підставою для відмови у призначенні на посаду та для позбавлення права балотуватись у депутати або на виборні посади в державні органи.

Неподання або невчасне подання державним службовцем або іншою особою, уповноваженою на виконання функцій держави, відомостей про відкриття валютного рахунку в іноземному банку тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятнадцяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (Стаття 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Стаття 10. Відповідальність керівників за невжиття заходів щодо боротьби з корупцією

Керівники міністерств і відомств, державних підприємств, установ та організацій чи їх структурних підрозділів у разі виявлення чи отримання інформації про вчинення підлеглим корупційного діяння або порушення спеціальних обмежень, встановлених статтею 5 цього Закону, в межах своєї компетенції зобов'язані вжити заходів до припинення таких діянь та негайно повідомити про їх вчинення будь-який з державних органів, зазначених у пунктах "а", "а-1" і "б" статті 4 цього Закону.

(Частина перша статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 148-IV (148-15) від 12.09.2002)

Умисне невжиття такими керівниками заходів, передбачених частиною першою цієї статті, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення діяння, передбаченого частиною другою цієї статті, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від двадцяти п'яти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (Частина третя статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Стаття 11. Відповідальність за умисне невиконання своїх обов'язків по боротьбі з корупцією

Умисне нескладення або невчасне складення протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, за наявності для цього підстав, або умисне неподання до суду протоколу про вчинення корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, особою, на яку покладено ці обов'язки, тягне за собою адміністративну відповідальність у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (Стаття 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Стаття 12. Підстави і порядок адміністративного провадження у справах про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією

Порядок адміністративного провадження у справах про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, а також виконання постанов про накладення адміністративних стягнень визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10), за винятком положень, встановлених цим Законом.

Протокол про вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, складається органами, зазначеними у пунктах "а", "а-1" і "б" статті 4 цього Закону, а у разі, коли факт вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, що не містить складу злочину, встановлено прокурорською перевіркою чи попереднім слідством, - також слідчим або прокурором. (Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 148-IV (148-15) від 12.09.2002)

Підставою для складання протоколу є достатні дані, які свідчать про наявність в діянні особи ознак корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією. Орган дізнання в разі відмови в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи з підстав, передбачених чинним законодавством, за наявності в діянні особи ознак корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, зобов'язаний у триденний строк надіслати матеріали перевірки або попереднього розслідування, що стосується корупційного діяння чи іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, до органу, зазначеного у пунктах "а", "а-1" і "б" частини першої статті 4 цього Закону. (Частина четверта статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 148-IV (148-15) від 12.09.2002)

Протокол про вчинення корупційного діяння або іншого правопорушення, пов'язаного з корупцією, разом з матеріалами перевірки у триденний строк з моменту його складення надсилається до районного (міського) суду за місцезнаходженням органу, який склав про це протокол. Адміністративне стягнення за корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, може бути накладено не пізніше як через шість місяців з дня його вчинення. Розгляд адміністративних справ про корупційні діяння або інші правопорушення, пов'язані з корупцією, здійснюється відповідними судами у п'ятнадцятиденний строк з часу їх надходження до суду. Строк розгляду адміністративних справ про корупційні діяння призупиняється судом у випадках, коли особа, на яку складено адміністративний протокол про корупційні діяння, умисно ухиляється від явки до суду чи з поважних причин не може туди з'явитися (захворювання, від'їзд у відрядження чи на лікування, перебування у відпустці тощо). (Частина п'ята статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 148-IV (148-15) від 12.09.2002)

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення у вигляді штрафу за корупційні діяння або інші правопорушення,

пов'язані з корупцією, у триденний строк направляється відповідному державному чи виборному органу для вирішення питання згідно з чинним законодавством. (Частина шоста статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2459-IV (2459-15) від 03.03.2005)

Розділ IV

УСУНЕННЯ НАСЛІДКІВ КОРУПЦІЙНИХ ДІЯНЬ ТА ІНШИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 13. Відшкодування збитків

Збитки, заподіяні державі, підприємству, установі, організації незаконним використанням приміщень, засобів транспорту і зв'язку, іншого державного майна або коштів, підлягають відшкодуванню винними особами, уповноваженими на виконання функцій держави, на загальних підставах і умовах матеріальної відповідальності працівників та військовослужбовців.

У разі відмови добровільно повернути незаконно одержані особою, уповноваженою на виконання функцій держави, кредити, позички, цінні папери, нерухомість та інше майно вони чи їх вартість підлягають стягненню (вилученню) в доход держави у судовому порядку за заявою прокурора.

Одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів та пільг у результаті дій, передбачених пунктом "а" частини першої статті 5 цього Закону, тягне за собою визнання укладеної угоди недійсною з наслідками, передбаченими Цивільним кодексом України (1540-06).

Стаття 14. Скасування неправомірних нормативно-правових актів та рішень, прийнятих внаслідок корупційних діянь

Прийняті внаслідок корупційних діянь неправомірні нормативно-правові акти та рішення підлягають скасуванню органом або посадовою особою, уповноваженими на прийняття чи скасування відповідних актів та рішень, або визнаються незаконними в судовому порядку.

Стаття 15. Поновлення прав та відшкодування збитків фізичним та юридичним особам

Фізичні та юридичні особи, права яких порушено внаслідок корупційних діянь і які зазнали моральної чи матеріальної шкоди, мають право на поновлення цих прав і відшкодування шкоди у встановленому законом порядку.

Розділ V

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ВИКОНАННЯМ ЗАКОНІВ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ

Стаття 16. Контроль за виконанням законів у сфері

боротьби з корупцією

Контроль за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією здійснюється Верховною Радою України безпосередньо, а також Комітетом Верховної Ради України з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

(Стаття 16 із змінами, внесеними згідно із Законами N 460-XIV (460-14) від 02.03.99, N 1594-III (1594-14) від 23.03.2000)

Стаття 17. Прокурорський нагляд

Нагляд за виконанням законів у сфері боротьби з корупцією здійснюється Генеральним прокурором України й уповноваженими ним прокурорами.

Президент України Л. КУЧМА

м. Київ, 5 жовтня 1995 року
N 356/95-ВР